

S VRHA ISTRE U KVARNERSKI KRUG

Mali Lošinj cvijet je

SJEVERNOG JADRANA

IZ KNJIGE **DARKA TRALIĆA NAJLJEPŠE JADRANSKE PLOVIDBE**
 SNIMKE ARHIVA

MALI LOŠINJ SMJESTIO SE U DNU DUBOKOG ZALJEVA OBRUBLJENOGA GUSTIM MEDITERANSKIM ZELENILOM, A LJEPOTA VEGETACIJE DOKAZ JE KLIMATSKOG FENOMENA – JUŽNI DIO OTOKA LOŠINJA SUNČANA JE OAZA. ČESTO CIKLONE ZACRNE KVARNER I POSVUDA KIŠI, A MALI SE LOŠINJ KUPA U SUNCU

U dnu dubokog, skrovitog zaljeva obrubljenoga gustim mediteranskim zelenilom čeka vas Mali Lošinj, cvijet sjevernoga Jadrana. Počeci grada sežu u 12. stoljeće. O razvoju grada govore brojne lijepe crkve: Sv. Martin iz 1450., župna crkva Male Gospe građena od 1696. do 1775. godine i druge. Lošinjani se ponose svojom tradicijom pomorstva koju i danas potvrđuju bogate kapetanske kuće što okružuju luku, ali i brodogradilište na sjevernoj strani zaljeva. Posebna je ovdje ljepota vegetacije, dokaz klimatskog fenomena – južni dio otoka Lošinja sunčana je oaza, često ciklone zacrne Kvarner i posvuda kiši, a Mali se Lošinj kupu u suncu. *Lungo mare*, staze što prate obalu otoka prolazeći brojnim uvalama kroz stoljetnu borovu šumu, povezuju Mali s Velim Lošinjem koji se smjestio na sjevernoj strani otoka i koji, suprotno imenu, danas više nije veći od Maloga. Zgodna je prigoda ovdje spomenuti da na otocima Cresu i Lošinju nema zmija otrovnica. Prema legendi, ove je otoke blagoslovio osorski biskup **Sveti Gaudencije** i tako zauvijek protjerao zmije otrovnice. Dok znanstvenici ne pronađu neki drugi razlog tome, vjerujemo legendi, a dotad bez straha od otrovnica ostavite na nekoliko sati brod u luci i krenite u šetnje ili biciklističke ture zelenim rajem ovih otoka. U duboki zaljev Maloga Lošinja valja uploviti između rtova Torunza i Križ. Prolaz između otočića Murtar i rta Križ plitak je (2,5 m), a prolazom Most ne pokušavajte ploviti, hridinasta plićina propušta tek male brodice i to

MARINA MALI LOŠINJ

Mali Lošinj, Privlaka bb
 tel. 051 234 081
 www.marinalosinj.com
 e-mail: booking@marinalosinj.com
 Marina ima 84 veza za jahte duljine do 18 m te više mjesta za plovila na suhome. Struja i voda na vezu, videonadzor, wi-fi, kabelska TV. Dizalica 3 t, travel-lift 16 i 35 t, navoz 60 t (u brodogradilištu tik do marine). Servisi za popravke na plovilu, prodavaonica nautičke opreme, bar, market, praonica rublja. Gorivo na

zapadnom dijelu marine. Neposredno uz marinu je prolaz Privlaka.

Oprez! Unutar luke brzina je ograničena.

Prilaz: Ulaz u zaljev između rtova Torunza (BC Bl 3s 6-4M) i rta Križ (Z Bl 3s 3M), zatim desno do marine.

Vjetrovi: Loša zaštita od vjetrova iz SW do W. Nevere iz W mogu biti opasne, ako su više iz NW, stvaraju jaku bibavicu. I jugo se dosta osjeća, ali bez opasnosti.

Marina Mali Lošinj

za mirnoga mora!

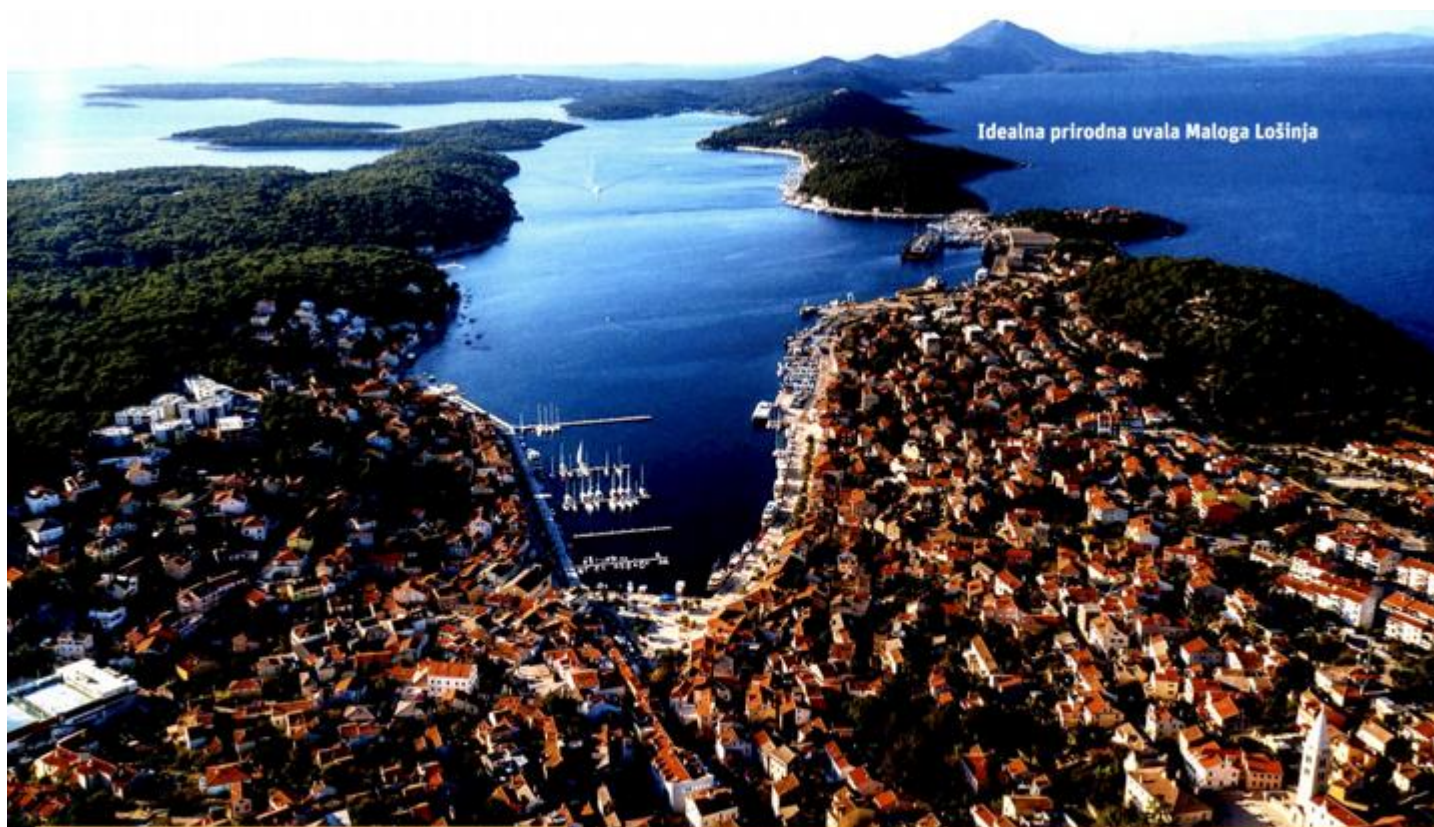
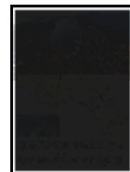
Lošinjke zamke

Neposredno lijevo od ulaza u zaljev prostrana je uvala Artatore, zaštićena od svih vjetrova osim juga. Ovdje rado sidre jahte na plovilima prema jugu ili sjeveru, a uz kupanje u čistom moru uvala nudi i odličan restoran na N obali.

Vež je ljeti u Malome Lošinju najbolje potražiti na plivajućim gatovima u SW dijelu luke. Oni ne nude puni komfor marine (sanitarni čvor je, recimo, među kuća-

ma s druge strane ceste), ali će doživljaj luke i grada biti potpuniji. Marina pruža više, no do grada će trebati malo prošetati, a jugo zna nanositi neugodnu prašinu iz brodogradilišta. Glavna gradsku riva uglavnom je popunjena ribarskim i turističkim brodovima, a njezin sjeverni dio rezerviran je za putničke linije prema lošinjским otocima, Rijeci i Zadru. Nautičari nade polažu u novu planiranu marinu.

Ovdje treba spomenuti neka pravila vezivanja u lošinjskoj luci. Iako ćete u većini peljara pročitati da je sigurna po svim vje-

trovima (što je načelno točno), treba biti oprezan kad nastupe tri tipa vremena: jako, višednevno jugo, jaka tramontana iz smjera N (a ljeti jaki dnevni maestral, *maestralun*, zna navečer, umjesto da utihne, prerasti u tramontanu), te nevera iz NW. Jugo zna iznenada donijeti znatan porast morske razine (može doseći rub rive, pa i preliti se!), a jak vjetar iz NW do N brzo podiže neugodne valove niz tri milje dug zaljev. Osobito je kritičan najjužniji dio luke, gdje dolazi do opasne bibavice, valovi se odbijaju s tri strane i nepravilno mla-

taraju brodom. Ako je najavljena neka od navedenih vremenskih situacija, najbolje je prijeći u marinu ili, prema prilikama, u sjeverniji dio zaljeva, čak (osim po jugu) u uvalu Artatore.

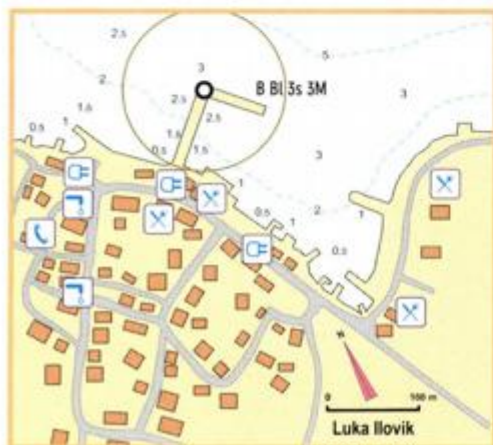
Ilovik i Sveti Petar

Nakon Maloga Lošinja predlažemo još mali korak do otoka Ilovika, a potom povratak prema južnoj Istri u tri lagane etape. Ipak, u ovoj točki našega malog kvarnerskog kruga možete razmisliti i o drugoj mogućnosti – skoku do otoka Raba, izrav-

no iz luke Maloga Lošinja kroz prolaz Privlaka. O prednostima i nedostacima ove ideje pročitajte u okviru, a ovdje ćemo nastaviti s našim glavnim odabirom, opisom plovidbe prema Iloviku. Do Ilovika nema više od 11 milja, pa će to biti dan lagane plovidbe. Prijepodne još iskoristite za upoznavanje Maloga Lošinja i opskrbu na tamnošnjoj živopisnoj tržnici i ribarnici. Ako krenete iza podneva, još ćete imati vremena za kupanje u nekoj od zelenih vanjskih lošinjskih uvala (od maestralski najbolje su zaštićene Čikat i Krivica).

Otoci Ilovik i Sveti Petar

Luka Ilovik

SKOK DO RABA?

Ako meteorolozi najavljuju buru, plovidba do Raba nije dobra odluka! Iz Maloga Lošinja prema otoku Rabu treba krenuti kroz prolaz Privlaku, pa kursom O51 preko Kvarnerića. Do grada Raba je oko 19 milja. Po maestralu bit će to lijepo jedrenje, a Rab će vas doista oduševiti. No, ruku na srce, rapski akvatorij zaslužuje barem dva ili tri dana zadržavanja, što bi u ovom slučaju s povratkom do južne Istre, makar i najkraćom rutom preko Osora, bilo neizvedivo. Prolaz Privlaka dugačak je 80 m, širok svega 8 m, a dubina je 2.4 m. **Opresz**, ovisno o plimi i oseki morska struja zna biti vrlo jaka, do 4 čv! Pokretni se most otvara svaki dan u 9 i 18 h, osim za jače bure kada je more jako valovito pa bi kroz prolaz, kad bi se most i otvorio, bilo nemoguće proći. Prednost u prolasku imaju plovila iz SW, dakle ona koja izlaze iz luke.

Otoci Ilovik i Sveti Petar tvore uski kanal, Ilovička vrata, dug 2,5 km i širok oko 300 m. Ulazeći u nj treba ploviti pažljivo, najbolje služeći se detaljnom kartom. Ona iz serije Malih karata za nautičare, O. Lošinj MK-8, nije idealna, puno bolji je Plan broj 22 Kvarnerić (planovi luka) u izdanju *Hrvatskog hidrografskog instituta* koji sadrži još i detaljne prikaze Malog i Velog Lošinja, Novalje, Prolaza Zapuntel i Jablanca.

Obale Ilovika i Svetog Petra vrlo su plitke, a sredina prolaza duboka između 5 i 7 metara. Ovdje je idealno utočište za male brodove zaštićeno od svih vjetrova osim donekle od jakoga juga (koje u kanal ugrava neugodne valove), pa se za ružna vremena tu zna zateći i do stotinu plovila što čekaju povoljniji razvoj vremenskih prilika. Uostalom, stanovita *prometna gužva* je ovdje česta pojava jer je Ilovik idealna nautičarska postaja na, ljeti vrlo prometnoj, ruti iz sjevernog ka južnom Jadranu i obratno.

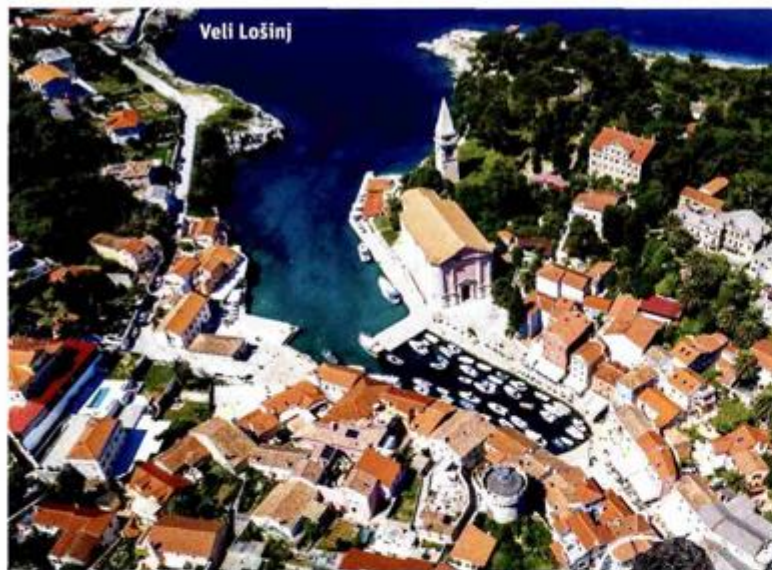
Sama lučica naselja Ilovik plitka je, dublja tek uz glavni mol, nedavno dograđen u obliku slova L. Ne smije se pristajati na mjestu rezerviranom za brodsku prugu. No, uzduž kanala postoji oko 60 (mjesti-

mice pregusto postavljenih) plutača, većinom bliže Svetom Petru. Pri manevriranju oko plutača pripazite na povremeno jake struje u kanalu.

Većina vezova ima strujni priključak. Voda je ranije bila problem, no 2013. je konačno postavljen podmorski cjevovod s otoka Lošinja, a odvoz smeća s vezova i bova je dobro organiziran. Za obavijest o slobodnim bovama nazovite 099 392-7066; koncesionar je *Liburnia*. U mjestu ćete naći trgovinu, poštu, pekarnicu, slastičar-

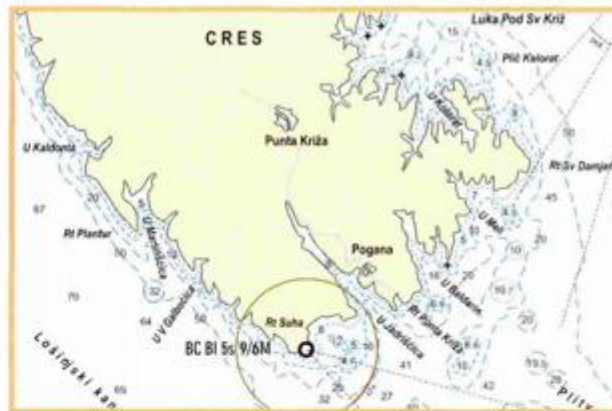
nicu, mjenjačnicu i više dobrih restorana okruženih mirisnim cvijećem. Ako se vezete o plutaču, a nemate pomoćni čamac, dovoljno je nakratko zatrubiti sirenom za maglu i domaćini će po vas doći svojim barčićama. Najuslužniji su vlasnici restorana pa će možda od vas očekivati da ručate ili večerate u restoranu uslužnom barkariola! Među ribljim specijalitetima u kojima se ovdje može uživati ne propustite kušati domaće lignje. Ovdje, kažu, imaju poseban okus.

Knjigu **Najljepše Jadranske plovidbe** Darka Tralića u izdanju Školske knjige možete kupiti u knjižarama i u internetskoj trgovini na stranici: <https://shop.skolskajniga.hr>

LOŠINJSKI LJEPTAN, APOKSIOMEN

Antički brončani kip atleta visok 192 cm otkriven je 1996. između otočića Vele Orjule i otoka Lošinja, a izvučen iz mora tri godine kasnije. Pretpostavlja se da je u more dospio početkom 1. stoljeća, kamo su ga tijekom jaka nevremena bacili zbog opasnosti od prevrtanja broda ili kao žrtvu bogovima za siguran nastavak putovanja kroz Osorski kanal prema lukama sjevernog Jadrana. Tijekom restauracije koja je trajala gotovo sedam godina, istraživanjem materijala i stila izrade kip je datiran u 2.–1. st. pr. Kr., a prototip na temelju kojega je izrađen znatno je stariji, iz sredine 4. st. pr. Kr. Od osam do sada poznatih varijacija prototipa Apoksiomena lošinjski je kip najcjelovitiji i najbolje sačuvan. Autor kipa je nepoznat, no klasična ljepota i vrsnoća izrade govore o vrhunske majstoru. Apoksiomen je svoj konačni dom našao u atraktivnom muzeju smještenom u palači Kvarner uz istočnu rivu Maloga Lošinja.

Idemo do Puntakriže

Došlo je vrijeme da pramac okrenete prema polaznoj luci. Čekaju vas još lijepa kupanja uz otočiće Orjule i u uvalicama na južnom vrhu otoka Cresa, zatim ljupki gradić Osor te veliki skok do Istre. Danas ćemo do Punte od Križa, ili Puntakriže, kako u ovom kraju nazivaju razvedeni južni kraj Cresa, i do tamošnjih mirnih uvala. No, prije negoli se zaputite uz otočić Kozjak prema akvatoriju Kvarnerića, dakle prije ulaska u vode NE od otoka Lošinja, dobro proučite prognozu za pomorce jer Kvarnerić je more od bure s kojom se nije šaliti, čak ni ljeti. Ako dolazi bura, naš prijedlog je: odustanite od Puntakriže i od Osora!

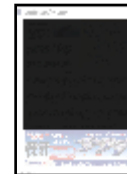
Vratite se korak-dva rutom kojom ste već plovili, do lošinjskih uvala Krivice, Balvanide, Čikata ili Artatore i tamo pričekajte da bura padne pa ako nije prejaka, kasnije

ćete se s vjetrom po boku zaputiti prema uvali Maračol na Unijama i potom prema Istri. Ako vas pak bura zatekne pod istočnom obalom Lošinja, nipošto ne ulazite u Veli Lošinj, pa niti u Nerezine. Sidrite pod Orjulama ili se dohvatite uvala Martinšćice ili Kaldonte na Cresu, u Lošinjskom kanalu. (Nemojte zamijeniti uvalu Martinšćicu na južnoj ruti za Osor, a nju vam preporučujemo, s istoimenim naseljem i lukom znatno sjevernije na Cresu!)

Orjule i Veli Lošinj

Ipak, pouzdajmo se u ljepše vjetrove od bure i skoknimo prvo do sidrišta pod otocima Velim i Malim Orjulama. Tu je odlično mjesto za kupanje i ronjenje u kristalnome moru. Prolaz između ovih otoka je vrlo plitak, kao i onaj kod otočića Skojić.

Upravo u ovim je vodama 1996. godine belgijski turist René Wouters ugledao davno potonulog Apoksiomena kako viri iz pješke – možda se i vama posreći nešto slično! Oko podneva krenite još oko tri milje uz Lošinj, do luke Veli Lošinj. (Shvatili ste već: ovo nije luka za buru. Nešto je bolja uvala Rovenska neposredno E, ali i tamo jaka bura gadno valja, prebacujući valove preko kamenog lukobrana. No, dogovorili smo se da ćete za bure biti negdje drugdje, zar ne?) Nema ljepšeg mjesta za odličan ručak nego u nekom od restorancića šarmantnog Velog Lošinja. Prvi od njih dočekat će vas već na rivi, odmah uz crveno lučko svjetlo, ali ne odustajte od potrage; ovaj neveliki gradić diči se s barem dvanaestak odličnih restorana te tradicionalnih konoba i gostionica.

VAŠ DUPIN VAS ČEKA!

U Velom Lošinju, na adresi Kaštel 24, Edukacijski je centar o moru *Plavi svijet*, a akvatorij kojim upravo plovite dom je brojnih dupina. Tu možete uz multimedijске i interaktivne izložke doznati više o lošinjskom podmorju i koloniji dupina koja tu obitava. Radno vrijeme centra u srpnju i kolovozu je od 10 do 21 sat (i nedjeljom), u svibnju, lipnju i rujnu od 10 do 16 sati (subotom do 14), u zimskim mjesecima od 10 do 14 sati (subotom zatvoreno). Cijene ulaznica su simbolične. Plavi svijet provodi znanstvene i edukacijske projekte o dupinima, morskim kornjačama i ukupnom životu u Jadranu. U Centru ili na njegovim stranicama www.plavi-svijet.org naći ćete formulare putem kojih možete osobno ili kao tvrtka usvojiti određenog dupina! Bit ćete njegov kum, a donacijom ćete pripomoći radu *Plavog svijeta*.

Ulaz u luku Velog Lošinja, s otvorenog mora gotovo nevidljivu, prepoznat ćete po svjetlu na E ulaznom rtu (C Bl 3s 3M) pored kojega je niska zgrada vile. U dnu luke je plitak mandrač s malim barkama (2 m je samo na vrhu kratkog mola), a najbolji vez za jahte je uz sjeverni, ukošeni dio glavne rive, do mjesta gdje se riva lomi i još oko 20 m dublje. Još dalje, pod impozantnom župnom crkvom Sv. Antuna, dubine neposredno uz rivu padaju ispod 2 m. Ovamo ne dolaze brodske pruge, ali ljeti zna biti zatrpano turističkim brodovima. U spomenutoj su crkvi vrijedne barokne slike i stare orgulje. Zanimljiva je i crkva *Gospod Andela* iz 1510. godine koju su velološinjski kapetani zavjetnim slikama i darovima pretvorili u pravu umjetničku galeriju. Veli je Lošinj, baš kao i Mali, u doba jedrenjaka i prvih parobroda bio grad kapetana i brodovlasnika. Neizostavni je zato cilj muzej-galerija Kula, u staroj gradskoj kuli, sa stalnim postavom o povijesti lošinjskog pomorstva.

Uzaljevu jelena

Nakon šetnje i ručka najbolje je krenuti dalje, za noćenje valja naći sigurnije mjesto; noćni burin mogao bi ovdje dobro uzvaljati more. Zato, zaplovimo još 5 milja u sjevernom kursu. Pred nama je široko i zeleno južno čelo otoka Cresa sa svojim brojnim uvalicama: Punta Križa. Najdublja od uvala Punta Križe je Jadrišćica, ujedno i najbliža iz našega smjera. Nešto sjevernije su Baldarin i Meli, a iza rta Sv. Damjan prostrano je područje s više uvala u gustom mediteranskom zelenilu, rasprostrtih na sve strane poput raširene ruke – njemački ga turisti zato zovu *Fünffingerbucht*, u prijevodu Zaljev pet prstiju. Službeni naziv (na kartama) je Luka Pod Križ, a nautičari sve te uvale često jednostavno imenuju po jednoj od njih: Kolorat. Tu nije rijetkost u tiho svitanje kroz sumaglicu što leži nad morem ugledati jelena kako pije vodu među stijenama.

Ako se ujutro ne očekuje bura, a zaže-

ljeli ste se sidrenja u osami, Kolorat (i to *pravi* Kolorat, najjužnija uvala Luke Pod Križem) ili susjedna Majiška pravi su izbor za vas. Ako je najavljena bura, nemojte riskirati; unutra je izdržljivo, ali će izlazak na otvoreno biti možda i nemoguć. Drugi izbor je Jadrišćica. Sidriti na pješćanom dnu može se posvuda osim u najdubljem dijelu. Niti pola milje od ulaza u Jadrišćicu mjestance je Pogana, s restoranom ispred kojega se može vezati nekoliko brodicica manjega gaza. Opet malo o vjetrovima. Jadrišćica je dobro zaštićena od svih vjetrova osim od juga. Ako se diže jugo, Kolorat je bolje rješenje, no sutra ćete morati tući provom u jugo da se opet dohvatite smjera prema Osoru. Zato za jačeg juga možete razmisliti o rezervnoj varijanti: potpunom odustajanju od Punta Križe i njezinih uvala, te o noćenju u Velom Lošinju ili Nerezinama. Što ćete, ovo je akvatorij u kojem uvijek može dohujati kakvo nevrijeme, slijeva ili zdesna, pa se treba prilagoditi...